

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN İYİMSER YAŞAM YÖNELİMİ İLE SAĞLIK SORUNLARI VE AKADEMİK BAŞARI DURUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

The Relationship between Life Orientation and Health Problems and Academic Success Situations of Nursing Students

Nuray TURAN¹ Gülşün ÖZDEMİR AYDIN² Hatice KAYA¹ Arzu YILMAZ¹ Gayenur AKSEL¹
¹İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa, Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, İstanbul
²Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Tekirdağ

Geliş Tarihi / Received: 14.03.2019

Kabul Tarihi / Accepted: 25.03.2019

Yayın Tarihi / Published: 30.05.2019

ÖZ

Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin iyimser yaşam yönelimleri ile sağlık sorunları ve akademik başarı durumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacı ile yapıldı.

Tanımlayıcı ve ilişki arayıcı türde gerçekleştirilen araştırmanın evrenini, bir Hemşirelik Fakültesi'nde 2014-2015 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören 1072 öğrenci, örneklemini ise tabakalı örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiş 282 öğrenci oluşturdu. Araştırmaya başlamadan önce kurumdan yazılı izin, etik kurul onayı ve öğrencilerden sözlü bilgilendirilmiş olur alındı. Veriler, Öğrenci Bilgi Formu, Yaşam Yönelim Testi (YYT) ve Genel Sağlık Anketi 12 (GSA-12) aracılığı ile toplandı. Elde edilen veriler, bilgisayarda uygun istatistiksel yöntemler kullanılarak analiz edildi.

Öğrencilerin yaş ortalamasının 19.83 ± 1.57 , %80.9'unun kız, %75.5'inin çekirdek ailede yaşadığı, %42.6'sının 2 kardeşe sahip olduğu, %72.7'sinin gelirinin giderini karşıladığı, %88.3'ünün herhangi bir kronik hastalığının olmadığı, %8.9'unun sigara, %7.1'inin alkol kullandığı görüldü. Akademik başarı puan ortalamalarının (AGNO) 2.58 ± 0.45 , YYT puan ortalamasının 15.08 ± 3.42 , GSA-12 puan ortalamasının 3.40 ± 2.28 olduğu saptandı. Genel Sağlık Anketi'nden aldıkları puana göre ruhsal hastalık belirtileri yönünden %25.2'sinin düşük, %24.8'nin orta, %50'sinin yüksek düzeyde risk taşıdığı saptandı. YYT, GSA-12 ve AGNO puan ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirlendi ($p > 0.05$).

Öğrencilerin orta düzeyde iyimser yaşam yönelimine sahip olduğu, genel sağlık anketine göre çoğunluğun orta ve yüksek risk taşıdığı, ancak bunların akademik başarı ile ilişkisi olmadığı görüldü. Bu sonuçlar doğrultusunda öğrencilerin müfredat programına iyimser tutumu geliştirme eğitiminin eklenmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: İyimserlik, Yaşam Yönelimi, Sağlık Sorunları, Akademik Başarı, Hemşirelik Öğrencileri

ABSTRACT

The aim of this study was to determine the relationship between the optimistic life orientations, health problems, and academic success situations of the nursing students.

The population of the research, which was carried out in the descriptive and relational type, was consisted of 1072 students who studied in a Nursing Faculty in 2014-2015 academic year and 282 students who were determined by using stratified sampling method. Written consent, ethics committee approval and verbal informed consent were obtained from the institution before starting the study. Data were collected through Student Information Form, Life Orientation Test (LOT) and General Health Questionnaire 12 (GHQ-12). The data obtained were analyzed on the computer using appropriate statistical methods.

The mean age of the students was $19.83 \pm 1.57\%$, 80.9% of them were woman, 75.5% of them lived in the nuclear family, 42.6% of them had 2 siblings, 72.7% of them covered the income, 88.3% of them did not have any chronic disease, 8.9% cigarette smoking, 7.1% used alcohol. The mean scores of academic success situations (ASS) were 2.58 ± 0.45 , mean score of 15.08 ± 3.42 and mean score of GSA-12 was 3.40 ± 2.28 . According to the scores obtained from the General Health Questionnaire, 25.2% of the patients had low risk, 24.8% had moderate and 50% had a high level of risk. It was found that there was no significant relation between LOT, GHQ-12 and ASS score averages ($p > 0.05$).

It was observed that students had moderate optimistic life orientation and most of them had risk for illness symptoms, but they were not associated with academic success. According to these results; it may be advisable to develop an optimistic attitude to the curriculum

Keywords: Optimism, Life Orientation, Health Problems, Academic Success, Nursing Student

GİRİŞ

İyimserlik; motivasyon ve başatme davranışını etkileyerek iyilik halinin oluşmasına aracılık eden önemli bir kişilik özelliği olarak tanımlanmaktadır. Aynı zamanda, iyimserlik, olumsuz olaylardan çok, olumlu olayları algılamaya ve bu olaylarla karşılaşmayı beklemeye ilişkin temel eğilim olarak açıklanmaktadır (Carver, Scheier & Segerstrom, 2010; Singh & Jha, 2013; Türküm 2001). Scheier & Carver (1985)'e göre; iyimserlik “genellenmiş olumlu sonuç beklentilerini” kapsamaktadır. Yaşama yönelik olumlu bakış açısına sahip olan iyimser bireyler, durum ve olayların daha uygun ve olumlu yönlerine odaklanırken gelecek ile ilgili olarak en iyi gelişmelerin elde edilebileceğine dair olumlu bir beklenti içindedirler (Güler & Emeç, 2013; Singh & Jha, 2013).

Literatürde, bireyin yaşama yönelik iyimser bakış açısının psikolojik iyilik durumu üzerine yaptığı olumlu etki kadar başarısını da olumlu yönde etkilediği vurgulanmaktadır (Güler & Emeç, 2013; Richardson, Abraham & Bond, 2012; Scheier & Carver, 1985). Ayrıca Seligman (2006), başarı için üçüncü bir faktör olarak iyimserliği tanımlamaktadır. Benzer şekilde, Seligman yetenek ve motivasyonun önemi kadar iyimserliğin de öğrenilebilir ve geliştirilebilir bir davranış biçimi olduğunu ve bireyin sahip olması gereken özelliklerden biri olduğunu vurgulamaktadır (Çoban & Demirtaş, 2011; Seligman, 2006). Hart & Hittner (1995), üniversite öğrencileri arasında iyimser bir yaklaşım gösterenlerin kötümser olanlardan daha sağlıklı olduğunu, iyimser bireylerin stresle başa çıkmada problem odaklı baş etme ve sosyal destek arama tutumunu, kötümser bireylerin ise kaçma gibi geçici başa çıkma tutumunu kullandıklarını belirlemiştir. Ayrıca, iyimser bireylerin hüsrana uğradıklarında ve kızgınlık anlarında duygularını kötümserlere oranla daha fazla ifade etmek istedikleri saptanmıştır.

İyimserlik, akademik başarıda etkin bir role sahiptir. Bireyin yapmakta olduğu işi başaracağına olan inancının yetenek ve performans arasında bir köprü görevi gördüğü bilinmektedir. Üniversite öğrencisinin derslerinde başarılı olacağına dair olumlu bir beklenti içinde olup iyimser bir yaklaşım benimsemesinin başarılı olmaya yönelik yüksek çaba düzeyi ve başarıyı getirmesi beklenmektedir (El-Anzi, 2005; Tervo & Palmer, 2004). Aksi durumda, öğrencinin kötümser yaklaşım içinde olması düşük çaba düzeyi ve sonuçta başarısızlıkla sonuçlanabilecektir. Bu durum Chang (1998)'in çalışmasında da beklenti dahilinde gözlenmiş, ümit düzeyi yüksek olan öğrencilerin problem çözme ve akademik uğraşta daha yetkin, yaşam doyumlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Scheier & Carver (1985)'in yaptıkları çalışmada, öğrencilerin iyimserlik düzeyleri arttıkça daha az sınav stresi

yaşadıklarını, sınavlardaki başarı oranlarının daha yüksek olduğunu gözlemlemiştir. Peterson & Barrett (1987)'in çalışmasında, akademik konu ve olaylar hakkında kötümser bir yönelime sahip olan öğrencilerin, iyimser öğrencilere göre akademik başarılarının daha düşük olduğu belirlenmiştir (Peterson & Barrett, 1987; Singh & Jha, 2013).

Yapılan araştırmalar, üniversite öğrencilerinde iyimserliğin; fiziksel sağlık, psikolojik sağlık ve uyumla birlikte arttığını; ayrıca iyimserlikle öğrencilerin kendilerinde gözlemledikleri sağlık sorunları arasında negatif yönde, akademik başarıları ile ise, pozitif yönde ilişki bulunduğunu göstermektedir (Chang, 1998; Posadzki, Stockl, Musonda & Tsouroufli, 2010; Türküm, 2001). Aydın ve Tezer (1991), iyimser öğrencilerin iyimser olmayan öğrencilere göre daha az sağlık sorunu yaşadıklarını ve akademik başarı oranının daha yüksek olduğunu belirlemiştir. Hemşirelik öğrencilerinin diğer üniversite öğrencileri için örnek olması ve sağlıklı/hasta bireylere bakım, eğitim ve danışmanlık yapmak üzere yetiştirilen geleceğin sağlık ekibi üyesi olarak öncelikle iyimser bir yaklaşım sergilemeleri, sağlık sorunlarının farkına varmaları ve çözüm bulmaları beklenir. Bu noktadan hareketle araştırmada hemşirelik öğrencilerinde iyimserlik, sağlık sorunları ve akademik başarı durumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amaçlanmaktadır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Amacı ve Türü

Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin iyimserlik düzeylerini, yaşadıkları sağlık sorunlarını ve akademik başarı durumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacı ile tanımlayıcı ve ilişki arayıcı türde planlandı.

1. Öğrencilerin bireysel özellikleri nedir?
2. Öğrencilerin iyimser yaşam yönelim düzeyleri, genel sağlık durumları ve akademik başarı puan ortalamaları nedir?
3. Öğrencilerinin iyimser yaşam yönelim düzeyleri, genel sağlık ve akademik başarı durumları arasındaki ilişki var mıdır?

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, İstanbul'da bir Hemşirelik Fakültesi'nde 2014-2015 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören 1072 öğrenci, örneklemi ise; evreni bilinen örneklem hesaplama formülü (%95 güven aralığı, %5 hata payı, %50 görülme sıklığı) kullanılarak belirlenen 282 öğrenci oluşturdu. Örneklem alınacak öğrenciler, tabakalı rastgele örneklem yöntemi (tabaka ölçütü olarak eğitim gördüğü sınıflar kullanılacak) ile belirlendi. Saptanan alt

tabakalardan örneklemeler rastlantısal sayılar tablosu kullanılarak seçildi.

Veri Toplama Formları

Veriler, hemşirelik öğrencilerine yönelik “Yapılandırılmış Soru Formu”, “Yaşam Yönelim Testi” ve “Genel Sağlık Anketi 12” kullanılarak toplandı.

Öğrenci Bilgi Formu: Cinsiyet, yaş, sınıf, aile tipi, kardeş sayısı, yaşadığı yer gelir ve çalışma durumu, kronik hastalık varlığı, sigara/alkol kullanma durumu ve düzenli ilaç kullanma durumuna ilişkin sorulardan oluştu.

Yaşam Yönelim Testi (YYT): Scheier & Carver (1985) tarafından bireylerin iyimserlik düzeylerini belirlemek amacıyla geliştirilmiş, 12 maddelik bir ölçektir. Ölçek, Aydın & Tezer tarafından (1991) Türkçe'ye uyarlanarak geçerlik-güvenirlik çalışması yapılmıştır. Ölçekte puanlama 0-4 arasında değişmekte ve “kesinlikle katılmıyorum (0)”, “katılmıyorum (1)”, “kararsızım (2)”, “katılıyorum (3)”, “kesinlikle katılıyorum (4)” şeklindedir. En yüksek puan 32, en düşük puan ise 0’dır. Ölçekte yer alan 3, 8, 9 ve 12. maddeler ters puanlanmakta, 4 madde dolgu sorusu olduğu için (2, 6, 7, ve 10. maddeler) ölçeğin puanlanmasına katılmamaktadır. Geriye kalan 4 madde (3, 8, 9, 12) kötümserlik, diğer 4 madde (1, 4, 5, 11) iyimserlik düzeyini göstermektedir. Ölçeğin puan dağılımı 0 ile 32 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan puanın artması öğrencilerin iyimserlik düzeylerinin arttığını göstermektedir (Aydın & Tezer, 1991; Kaya vd., 2007; Özdemir & Kaya, 2013; Scheier & Carver, 1985). Aydın & Tezer (1991) tarafından ölçeğin Cronbach’s Alpha değeri 0.72, bu çalışma da ise, Cronbach’s Alfa değeri 0.46 olarak saptandı.

Genel Sağlık Anketi 12 (GSA-12): GSA, David Goldberg (1970) tarafından toplumda sık rastlanılan akut ruhsal hastalıkları belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin, Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Kılıç (1996) tarafında yapılmıştır. GSA-12, 12 sorudan oluşmakta ve 4 alt ölçeğe ayrılmaktadır. Kısa, uygulanması kolay, pratik bir ölçektir. Her bir soru son bir kaç haftadaki belirtileri sorgulamaktadır ve dörder şıklıdır. Bu çalışmada likert tipi puanlama yapılmıştır. Likert tipi kodlamada ilk iki seçeneğe “0”, son iki çeneğe “1” puan verilerek değerlendirilebilir. Buna göre alınabilecek en yüksek puan “12” ve en düşük puan “0” dır. Ölçekten 4 ve daha fazla puan alanlar “yüksek”, 2-3 puan alanlar “orta”, 2’den daha az puan alanlar ise “düşük” skor olarak değerlendirilmektedir (Kılıç, 1996). GSA-12’nin iç tutarlılığı 0.78, duyarlılığı 0.74 bulunmuştur. Bu çalışma için GSA-12 Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı 0.61 olarak saptandı.

Araştırmanın Etik Yönü

Çalışmanın yapılabilmesi için çalışmanın yapıldığı kurumdan yazılı izin ve İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan yazılı izin alındı. (Tarih: 03.02.2015 Sayı: 83045809/604.01/02) Genel Sağlık Anketi-12 ve Yaşam Yönelim Testi kullanımına ilişkin gerekli izinler alındı. Örneklemi oluşturan öğrencilere çalışmanın amaç ve yararları, çalışmadaki rolleri açıklandı, veri toplama formları üzerine isim yazmamaları söylendi, araştırmaya katılmaya isteklilik, gönüllülük ilkesine özen gösterilerek sözlü olurları alındı.

Araştırmanın Sınırlılığı

Bu araştırma, sadece bir üniversitenin hemşirelik fakültesi öğrencileri ile gerçekleştirildi. Elde edilen sonuçların tüm hemşirelik öğrencilerine genellenmesi mümkün değildir.

Verilerin Analizi

Çalışmada elde edilen bulgular değerlendirilirken, istatistiksel analizler için IBM SPSS Statistics 22 (IBM SPSS, Türkiye) programı kullanıldı. Değişkenlerin normal dağılıma uygunluğu Shapiro Wilks testi ile değerlendirildi ve verilerin normal dağılıma uygunluk gösterdiği saptandı. Ordinal değişkenler aritmetik ortalama ve standart sapma, en alt, en üst, ortanca değerler olarak, nominal değişkenler ise frekans ve yüzde olarak değerlendirildi. Niceliksel verilerin ikiden fazla grup arası değerlendirmelerinde Tek Yönlü ANOVA testi, farklılığa neden olan grubun tespitinde ise Tukey HSD post hoc testi kullanıldı. Veriler arasındaki ilişkinin değerlendirilmesinde Pearson Korelasyon Analizi kullanıldı. Anlamlılık $p<0.05$ düzeyinde değerlendirildi.

BULGULAR

Bu bölümde, araştırma kapsamına alınan öğrencilerin iyimser yaşam yönelim düzeyleri, yaşadıkları sağlık sorunları ve akademik başarı durumlarının incelenmesine ilişkin bulgular üç başlık altında incelendi.

Öğrencilerin Bireysel Özellikleri

Öğrencilerin bireysel özellikleri çoğunluğu oluşturan gruplar açısından incelendiğinde; %80.9'nun kız, yaş ortalamasının 19.83 ± 1.98 yıl, %33.7'sinin 1.sınıf öğrencisi, %85.5'inin çekirdek ailede yaşadığı, %96.3'ünün bekâr, %59.1'inin gelirinin giderlerini karşıladığı, %42.6'sının iki kardeşe sahip olduğu, %44.7'sinin ailesi ile birlikte yaşadığı, %72.7'sinin

gelirinin giderini karşıladığı, %91.9'unun herhangi bir işte çalışmadığı, %88.3'unun kronik hastalığının olmadığı, %92.3'unun sigara ve alkol kullanmadığı ve %91.1'inin sürekli ilaç kullanmadığı belirlendi (Tablo 1).

Tablo 1: Öğrencilerin bireysel özelliklerinin dağılımı (N=282)

	Min-Maks.	Ort. ±SS
Yaş (yıl)	19.83±1.57	18-30
	N	%
Cinsiyet		
Kız	228	80.9
Erkek	54	19.1
Sınıf		
1.Sınıf	95	33.7
2.Sınıf	92	32.6
3.Sınıf	49	17.4
4.Sınıf	46	16.3
Aile tipi		
Çekirdek aile	241	85.5
Geniş aile	37	13.1
Parçalanmış aile	4	1.4
Kardeş sayısı		
Bir	17	6
İki	120	42.6
Üç	70	24.8
Dört ve daha fazla	75	26.6
Yaşadığı yer		
Ailesi ile	126	44.7
Yurtta	35	12.4
Arkadaşları ile evde	101	35.8
Evde akraba/kardeşleri ile	20	7.1
Gelir durumu		
Gelir gideri karşılıyor	205	72.7
Gelir gideri karşılamıyor	77	27.3
Çalışma durumu		
Evet	25	8.9
Hayır	257	91.9
Kronik hastalık varlığı		
Evet	33	11.7
Hayır	249	88.3
Sigara ve alkol kullanma durumu		
Evet	20	7.1
Hayır	262	92.3
Sürekli ilaç kullanma durumu		
Evet	25	40.4
Hayır	257	91.1

Öğrencilerinin İyimsel Yaşam Yönelim Düzeyleri, Genel Sağlık ve Akademik Başarı Durumları

Öğrencilerin Yaşam Yönelim Testi (YYT) puanları 3 ile 31 arasında değişmekte olup, ortalamasının 15.08±3.42 olduğu saptandı. Genel Sağlık Anketi puanları 0-10 arasında değişmekte olup ortalamasının 3.4±2.28 yıl olduğu belirlendi. Hemşirelik öğrencilerinin

akademik başarı puanlarının öğrencilerin 4. sınıfta en yüksek ve ortalama 2.98 ± 0.23 (min.-maks.:2.20-3.47) olduğu saptandı. Öğrencilerin genel başarı ortalamasının (AGNO) ise, 2.5 ± 0.02 (min.-maks.: 0.88-3.98) olduğu belirlendi (Tablo 2).

Tablo 2. Hemşirelik Öğrencilerinin Yaşam Yönelim Testi (YYT) ve Genel Sağlık Anketi (GSA-12) ve akademik başarı puan ortalamaları (AGNO) Puanlarının Dağılımı (N=282)

Ölçekler		Min.-Maks.	Ort.±SS	Cronbach Alfa
Yaşam Yönelim Testi (YYT)		3-31	15.08±3.42	0.46
Genel Sağlık Anketi (GSA-12)		0-10	3.4±2.28	0.61
AGNO	1.sınıf	0.88-3.42	2.30±0.45	
	2.sınıf	0.88-3.98	2.54±0.40	
	3.sınıf	1.78-3.88	2.75±0.37	
	4.sınıf	2.20-3.47	2.98±0.23	
	Toplam	0.88-3.98	2.5±0.02	

Hemşirelik öğrencilerinin Genel Sağlık Anketi (GSA-12)'ne göre, sağlığa ilişkin risk durumları incelendiğinde; öğrencilerin %50'sinin yüksek riskli olduğu saptandı (Tablo 3).

Tablo 3. Hemşirelik öğrencilerinin GSA-12 ölçeğine göre risk dağılımı (N=282)

Risk dağılım düzeyi	n	%
Düşük risk	71	25.2
Orta risk	71	24.8
Yüksek risk	141	50

Öğrencilerinin İyimserlik Yaşam Yönelim Düzeyleri, Yaşadıkları Sağlık Sorunları ve Akademik Başarı Durumları Arasındaki İlişki

Tablo 4'e göre, hemşirelik öğrencilerinin Akademik Başarı Puan Ortalamaları (AGNO), Genel Sağlık Anketi puan ortalamaları ve Yaşam Yönelim Testi puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmadı ($p > 0.05$).

Tablo 4. Hemşirelik öğrencilerinin Akademik Başarı Puan Ortalamaları (AGNO), Yaşam Yönelim Testi(YYT), ve Genel Sağlık Anketi Puanları Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi (GSA-12) (N=282)

	Akademik Başarı Puanı (AGNO)	
	r	p
Yaşam Yönelim Testi	-0.05	0.35
Genel Sağlık Anketi (GSA-12)	-0.008	0.89

r: Pearson Korelasyon Analizi

* $p < 0.05$

TARTIŞMA

Bilim ve teknoloji alanındaki gelişmeler, bireyleri yaşam koşullarına uyum sağlamaya zorlamaktadır. Geleceğin profesyonelleri olan hemşirelik öğrencilerinin sözü edilen bu zorluklarla baş edebilmesinde ve bireyleri bütüncül bakış açısıyla ele alarak nitelikli hizmet vermesinde iyimser yaşam yönelimine sahip olmaları önemlidir (Bodur vd., 2012). Bu

araştırma, hemşirelik öğrencilerinin iyimserlik düzeylerini, yaşadıkları sağlık sorunlarını ve akademik başarı durumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacı ile tanımlayıcı türde planlandı.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar, öğrencilerin iyimser yaşam eğiliminde olduklarını (15.08±3.42) göstermiştir. İyimserlik motivasyon ve başatme davranışını etkileyerek iyilik halinin oluşmasına aracılık eden önemli bir mizaç özelliğidir. Yaşama yönelik olumlu bakış açısıyla iyimserler, durum ve olayların daha uygun ve olumlu yönlerine odaklanırken gelecek ile ilgili olarak en iyi gelişmelerin elde edilebileceğine dair olumlu bir beklenti içindedirler (Güler & Emeç, 2006; Kaya vd., 2007). Bodur vd., (2012)'nin hemşirelik öğrencileri ile ve Gündoğdu (2010)'nun üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmalarda öğrencilerin orta düzeyde iyimser oldukları belirlenmiştir. Araştırmanın bu bulgusu kapsamında hemşirelik öğrencilerinin iyimser bir bakış açısına sahip olması, hemşirelik öğretimi açısından umut verici bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin GSA-12 puanlarının (3.4±2.28) orta düzeyde riskli oldukları belirlendi. Bilim ve teknoloji alanındaki hızlı gelişmeler bir yandan bireylerin yaşamını kolaylaştıracak olanaklar sunarken, diğer taraftan onları karmaşıklaşan yaşam koşullarına uyum sağlamaya zorlamakta ve beraberinde ortaya çıkan yoğun bir stres çeşitli sağlık sorunlarına yol açabilmektedir (Aydın & Tezer, 1991; Özdemir & Kaya, 2013). Hemşirelik ve hemşirelik bakımı, bireyin sağlığının korunması, geliştirilmesi ve hastalıkların iyileştirilmesi için kurulan özel bir ilişkidir (Baykara, 2014). Bu çalışmadan elde edilen bulgu, Öztürk & Aktaş (2007)'in araştırması ve Bingöl, Gebeş & Yavuz (2012)'un çalışmaları ile uyumlu olup, öğrencilerin genel sağlık anketine göre çoğunluğun orta ve yüksek risk taşıdığını ve erken tanılmanın önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Hemşirelik öğrencilerinin akademik başarısının (AGNO) orta düzeyde (2.5±0.02) olduğu saptandı. Üniversite eğitimi, bireyin eğitim sürecinin önemli aşamalarından biri olup, gelecekteki yaşamını şekillendirmede önemli bir role sahiptir (Bay vd., 2018). Akademik başarı, okul ortamında belirli bir ders ya da akademik programlardan bireyin ne derece yararlandığının bir ölçüsü ya da göstergesi olarak tanımlanmaktadır (Dil & Bulantekin, 2011). Aynı zamanda, bir akademik programdaki derslerden öğrencinin aldığı notların ya da puanların ortalaması olarak da ifade edilmektedir (Yıldırım, 2006). Tayfur & Ulupınar (2016)'ın sağlık yüksekokulu öğrencileri ile yaptıkları çalışmada başarı ortalamasının 2.68 (4.00 puan üzerinden) olduğu bulunmuştur. Araştırmanın bu bulgusu, hemşirelik eğitiminin teorik, laboratuvar ve uygulamayı içeren yoğun ve kompleks müfredat programına sahip olması ile açıklanabilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin en yüksek AGNO ortalamasının ise 4. sınıfa olduğu

(2.98±0.23) belirlendi. Günümüzde özellikle hemşirelik öğrencilerinin akademik başarısını etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Öğrencilerinin 4.sınıfta en yüksek akademik başarıya ulaşması, akademik başarıyı olumsuz etkileyen sorunları farkına varmaları ve ortadan kaldırmaları ile açıklanabilir. Ayrıca araştırmanın bu bulgusu, mezun olmak üzere olan öğrencilerin 4 yıl boyunca almış oldukları dersler ve klinik uygulamalar sonucunda akademik başarıları açısından beklenen bir sonuçtur.

Öğrencilerinin iyimser yaşam yönelim düzeyleri, genel sağlık ve akademik başarı durumları arasındaki ilişki

Hemşirelik öğrencilerinin iyimser yaşam yönelim düzeyleri, genel sağlık ve akademik başarı puanları arasında anlamlı bir ilişki saptanmadı. Literatürde, iyimser bir yaşam yönelimine sahip bireylerin; karşılaştıkları çeşitli sağlık sorunlarında olumlu sonuç elde etmeye ilişkin genellenmiş bir beklentiye sahip oldukları belirtilmektedir. Bu bireyler karşılaştıkları sağlık sorunu ne olursa olsun, güven duygularını kaybetmemekte, problemlerinin çözümleneceği yönündeki olumlu beklentilerine bağlı olarak sürekli çaba göstermekte ve böylece sorunlarla etkili bir biçimde başa çıkabilmektedir. (Aydın & Tezer, 1991; Bordbar vd., 2011; Kleiman vd., 2015). Benzer şekilde, iyimser bireylerin akademik alanda genel eğilimlerine uygun davranarak, başarısızlık karşısında kolayca umutsuzluğa kapılmadan ve kendilerine olan güven duygularını kaybetmeden daha fazla çaba göstermeleri gerekmektedir (Aydın & Tezer 1991). Akademik başarının bireyin yaşam olaylarına iyimser (pozitif) bakmasıyla da ilgili olduğu belirtilmektedir. Aydın ve Tezer'in çalışmasında iyimserlik ile akademik başarı arasında bir ilişki olduğu ve iyimser öğrencilerin akademik alanda da daha başarılı olduklarını göstermiştir. Literatür ve yapılan çalışma bulgularının tersine, bu çalışmada öğrencilerin iyimser yaşam yönelim, genel sağlık ve akademik başarı durumları arasındaki ilişki olmaması, hemşirelik öğrencilerinin içinde buldukları y kuşağı özellikleri ile açıklanabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Hemşirelik öğrencilerin orta düzeyde iyimser yaşam yönelimine sahip olduğu, genel sağlık anketine göre çoğunluğun orta ve yüksek risk taşıdığı ancak bunların akademik başarı ile ilişkisi olmadığı görüldü. Bu sonuçlar doğrultusunda iyimserlik düzeyini geliştirmeye yönelik çalışmaların artırılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Aydın G, Tezer, E. İyimserlik, sağlık sorunları ve akademik başarı ilişkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 1991; 7(26): 2-9.
- Baykara ZG. Hemşirelik bakımı kavramı. *Türkiye Biyoetik Dergisi*, 2014; 1(2): 92-9.
- Bay H, Kurul Ş, Can HÖ. Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin otomatik düşünceleri ile akademik başarı ve başarı algı düzeyleri arasındaki ilişki. *Researcher: Social Science Studies*, 2018; 6(2): 157-66.
- Bingöl G, Gebeş R, Yavuz R. Amasya Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin genel sağlık durumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Göztepe Tıp Dergisi*, 2012; 27: 106-11.
- Bodur G, Işık B, Kaya H, Şenyuva E. Hemşirelik yüksekokulu ve eğitim fakültesi öğrencilerinin yaşam yönelimi ve ilişkili faktörler. *International Journal of Human Sciences*, 2012; 9(2): 1535-46.
- Bordbar FT, Nikkar M, Yazdani F, Alippor A. Comparing the psychological well-being level of the students of Shiraz Payame Noor University in view of demographic and academic performance variables. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 2011; 29: 663-9.
- Carver CS, Scheier MF, Segerstrom SC. Optimism. *Clinical Psychology Review*, 2010; 30(7): 879-89.
- Chang EC. Hope, problem-solving ability, and coping in a college student population: Some implications for theory and practice. *J Clin Psychol*, 1998; 54(7): 953-62.
- Çoban D, Demirtaş H. Okulların akademik iyimserlik düzeyi ile öğretmenlerin örgütsel bağlılığı arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 2011; 17(3): 317-48.
- Dil S, Bulantekin Ö. Hemşirelik öğrencilerinde akademik başarı düzeyi ile aile işlevselliği ve kontrol odağı arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 2011; 2(1): 17-24.
- Kleiman EM, Chiara AM, Liu RT, Jager-Hyman G, Choi JY, Alloy LB. Optimism and well-being: a prospective multi-method and multi-dimensional examination of optimism as a resilience factor following the occurrence of stressful life events. *Cognition and Emotion*, 2017; 31(2): 269-83.
- El-Anzi FO. Academic achievement and its relationship with anxiety, self-esteem, optimism, and pessimism in Kuwaiti students. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 2005; 33(1): 95-104.
- Güler BK, Emeç H. Yaşam memnuniyeti ve akademik başarıda iyimserlik etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2013; 21(2): 129-49.
- Gündoğdu M. Life orientations among university students. *Eğitim ve Bilim*, 2010; 35(157): 192-99.
- Hart KE, Hittner JB. Optimism and pessimism: Associations to coping and anger-reactivity. *Personality and Individual Differences*, 1995; 19(6): 827-39.
- Kaya H, Acaroğlu R, Şendir M, Gültaş S. Nöroşirürji hastalarında iyimser yaşam eğiliminin ameliyat öncesi anksiyete ile başatme durumuna etkisi. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 2007; 15(59): 75-81.
- Kılıç C. Genel Sağlık Anketi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 1996; 7: 3-11.
- Özdemir G, Kaya H. Midwifery and nursing students' communication skills and life orientation: Correlation with stress coping approaches. *Nursing and Midwifery Studies*, 2013; 2(2): 198-205.
- Öztürk C, Aktaş B. Hemşirelik öğrencilerinin genel sağlık durumları ve bunu etkileyen bazı özelliklerin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 2007; 10(2): 58-65.
- Peterson C, Barrett LC. Explanatory style and academic performance among university freshman. *Journal of Personality and Social Psychology*, 1987; 53(3): 603-7.

- Posadzki P, Stockl A, Musonda P, Tsouroufli M. A mixed-method approach to sense of coherence, health behaviors, self-efficacy and optimism: Towards the operationalization of positive health attitudes. Scandinavian Journal of Psychology, 2010; 51(3): 246-52.*
- Richardson M, Abraham C, Bond R. Psychological correlates of university students' academic performance: a systematic review and meta-analysis. Psychological Bulletin, 2012;138(2):353-87.*
- Scheier MF, Carver CS. Optimism, coping, and health: Assessment and implications of generalized outcome expectancies. Health Psychology, 1985; 4(3): 219-47.*
- Seligman ME. Learned optimism: How to change your mind and your life: Random House Press, United States, 2006; 205-7.*
- Singh I, Jha A. Anxiety, optimism and academic achievement among students of private medical and engineering colleges: A comparative study. Journal of Educational and Developmental Psychology, 2013; 3(1): 222-33.*
- Tervo RC, Palmer G. Health professional student attitudes towards people with disability. Clinical Rehabilitation 2004; 18(8): 908-15.*
- Tayfur C, Ulupınar S. Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin algıladıkları sosyal desteğin akademik başarılarına etkisi. Psikiyatri Hemşireliği Dergisi, 2016; 7(1): 1-6.*
- Türküm, S. Stresle başa çıkma biçimi, iyimserlik, bilişsel çarpıtma düzeyleri ve psikolojik yardıma ilişkin tutumlar arasındaki ilişkiler: Üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma. Sosyal Bilimler Dergisi, 2000-2001, 2001; 1-16.*
- Yıldırım İ. Akademik başarı yordayıcısı olarak gündelik sıkıntılar ve sosyal destek. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2006; 30: 258-67.*